

soluunturq; vires, ob nimiam calidi innati euacuationem, fertur ergo calidum extra caloris vi, & par-
 tium externarum ad se illud trahentium facultate, & à calore externorum membrorum, & ob cordis
 passiones, quæ calidum à suo fonte extrudunt, aut internarum aliarum partium motu, quo incitantur
 vt in externa membra reijciant, quod sibi est molestum. Nunc verò de causis motus illius ad interio-
 ra est agendum, de qua re paucis subiiciam, quid præstantissimi uiri, memoriæ reliquerint. Ac Mon-
 tanus in explanationibus suis quas dictauit in tertium librum de Morbis vulgaribus, proponit ca-
 lidum innatum, ad interna viscera, ob quatuor causas moueri: vnam esse dicit ex cordis passio-
 nibus: aliam ex ipsius calidi paucitate: tertiam ex eiusdem extinctione: vltimam sumi ex aliorum vi-
 scerum malis. Vbi enim cor patitur, calorem eo properare, vt illi opem ferat, expellendo quod obest:
 atque hoc modo in timore fieri contractionem caloris, & ob id externa membra calore priuari, re-
 frigerarique: eadem ratione si inflammatio, uel abscessus aliquis, interna viscera infestat, calorem,
 & spiritum contrahi, vt laboranti membro sit adiumento, expellatque materiam, quæ inflamma-
 tionem, & abscessum committit. Sic in dolore alicuius partis, spiritus inculcari, vt subueniant, & B
 dolorem auferant, esse enim mirabilem conspirationem in membris corporis, vt mutuò se adiuuent,
 & ut maximè tueantur suum principium: hanc enim dicit esse causam, quòd in accessionibus fe-
 brium, calor externa membra deserat: fieri enim frigus ab humoribus, qui à uenis in musculos mit-
 tuntur, retrahi autem calorem, vt cordi subueniat, quod maxime inquit affligitur à uaporibus pu-
 tridis, eadem ratione, ubi summa est in corde putredo, ueluti in febribus pestilentibus, & malignis
 contingit, extremas partes refrigerari: quoniam calor contrahitur, vt infestantes humores putridos
 à corde expellat. At uerò ob sui paucitatem, calorem colligi in corporibus infirmis, quales sunt
 senes: In illis enim calorem non propter aliam affectionem, quàm quod ipse paucus sit, ad nobi-
 liora membra, suumque principium remeare, vt augeatur, roboreturque, vel etiam vt unius con-
 coctionem perficiat. Esse enim ventriculum aliquando adeo debilem, vt cibum concoquere ne-
 queat. Itaque tunc statim assumpto cibo, retrahi calorem natium, ad ventriculum, ut simul to-
 tus collectus fortior reddatur, concoctionemque adiuuet. Ceterum reuocari calorem, quando ex-
 tinguitur in magnis morbis. Tunc enim eum ad interiora redire. Ex quibus colligit calorem contra-
 hi ad suum principium, & interiora viscera, vt cordi laboranti succurrat, uel quia calor paucus, aut idè
 est extinctus, uel ut subueniat alijs uisceribus. Hæc Montanus, quæ bona tanti uiri, & suorum studio-
 rum uenia, mihi nequaquam satisfaciant, nam quod leuius puto esse erratum, quatuor illi modi ad
 tres redigi debent. Si enim calor contrahitur, ad cordis, & aliorum uiscerum nocumenta expellen-
 da, unicus certè ille modus erit, unica causa, sed partes numero diuersæ. Nam si cor ab alijs seiuigit, cur
 alia etiam, vt uentriculus, hepar, lien, renes pulmo, inter se non distinguuntur, & proprium contra-
 ctionis modum non efficient? Vt igitur illæ partes internæ sunt, & viscera, unusq; finis contractionis
 caloris, nempe vt ille expellat, quod in illis nocet: ita vnus modus erit & non plures. Deinde si qua-
 rit causas quæ externæ partes frigeant, & internæ caleant, quod sanè eò loco facit, docere debebat ea,
 à quibus fit, vt calor externa membra deserat, etiam si inrerim ille nequaquam contrahatur. Nam uel
 aer, uel aqua, uel alia refrigerantia, extrinsecus corpus afficiunt, externa quidem membra refrigeran-
 tur, cum tamen interim calor renitatur, exireque cogatur: ueluti in illis accidit, qui per niuem iter fa-
 ciunt: sentiunt enim illis externa membra refrigerari, pulso calore ab externo frigore: at interim con-
 tractio caloris non fit, propterea quod cogatur ille prodire, vt motioni, & alijs actionibus, quæ in uigi-
 lia exercentur seruiat: aliud ergo est partes externa: refrigerari, aliud contrahi calorem ad suum fon-
 tem: alia causæ contractionis, alia refrigerationis: præterea non potest docere tertium modum refri-
 gerationis, quem ab extinctione fieri dicit, in morbis magnis: nam siue magnum morbum intelligat
 pro uehementi, siue pro eo, qui periculosus est, siue vt Galenus dicit, qui vel sua natura est magnus, aut
 principem partem occupat, non inueniemus calorem extinguere, nisi affectus frigidus fuerit: fit enim
 extinctio caloris à contrario, quæ uix in morbis reperitur, sed potius ab externa frigiditate provenit:
 aut si morbi hoc faciunt, non magis hoc committunt uehementes morbi, quàm qui tardi sunt, & mi-
 tiores. Quòd si extinctionem uocat caloris dissolutionem, aut qualemcunque interitum, qui fit cum
 animal vitam agit, fiet profectò huiusmodi partium internarum refrigeratio, ob ipsius calidi penuriã:
 non igitur ob extinctionem. Quamobrem fatemur quidem refrigerari membra extrema ob extinctio-
 nem caloris, quæ fit à causis externis refrigerantibus: sed negamus in morbis magnis fieri hanc refri-
 gerationem, aut si fit, eam non committi ab extinctione. Nec illud quidem uerum esse puto, calo, em
 contrahi ob cordis passiones, ut scilicet expellat, quod ei visceri obest: nam si in uno affectu, ut in ti-
 more, id fieri dicit, quæ in ira, gaudio, & reliquis affectionibus cordis, idem non fiet? ac multo quidè
 magis id fieri oporteret (quod nemo unquam uidit) in uulneribus, aut in tremore cordis, ubi aquosus
 humor in eo exuberat, quam in timore, ubi quid est quæso, quòd à corde sit expellendum: quis humor,
 quæ materia cor afficit in timore, quæ expulsionem postulet? Quid uerò illud est quod scribit, calorem
 moueri ut succurrat internis mēbris, uidetur enim ex hoc efficere, ut ille ex iudicio, & electione agat.
 Si diceret internas partes calorem ad se allicere, ut eo munimento, & instrumento se tueantur, & libe-
 rent